

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

1-5 EKİM 2018 / ANKARA

KONGREYE SUNULAN BİLDİRİLER

II. CİLT

SELÇUKLU TARİHİ VE MEDENİYETİ

TARİH, ŞEHİR VE MİMARİ

TÜRK TARİH KURUMU

**XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ
II. CİLT**

SELÇUKLU TARİHİ VE MEDENİYETİ
TARİH, ŞEHİR VE MİMARİ

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
T Ü R K T A R İ H K U R U M U Y A Y I N L A R I
VIII. Dizi - Sayı: 35^b

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

Ankara: 1-5 Eylül 2018

KONGREYE SUNULAN BİLDİRİLER

II. CİLT

**SELÇUKLU TARİHİ VE MEDENİYETİ
TARİH, ŞEHİR VE MİMARİ**

Hazırlayanlar

Semiha NURDAN – Muhammed ÖZLER

ANKARA, 2022

Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulunun 28.01.2022 tarihli ve 834/20 sayılı kararı gereği e-kitap olarak yayımlanmıştır.

e-ISBN: 978-975-17-5111-9 (tk.)
978-975-17-5113-3 (2.c)

Baskı

Kuban Matbaacılık Yayıncılık
İvedik Organize San. Matbaacılar Sitesi
1514. Cadde No: 20 06190 İVOGSAN - ANKARA
Tel: 0 312 395 20 70 Faks: 0312 395 37 23
Sertifika No: 47331

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

Cumhurbaşkanı

Sayın RECEP TAYYİP ERDOĞAN'ın

Koruyucu Başkanlığında

Türk Tarih Kurumu tarafından düzenlenmiştir.

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

KOMİTE BAŞKANI

Refik TURAN

HAZIRLIK KOMİTESİ

Refik TURAN	Güray KIRPIK
Birsel KÜÇÜKSİPAHIOĞLU	Abdurrahman UZUNASLAN
M. Ali ÇAKMAK	Zeki ERASLAN
Nagehan ÜSTÜNDAĞ	Şengül DEMİREL
Birkan SOYKAN	Selin Adile EREN
Uğur Cenk Deniz İMAMOĞLU	Uğur ÖZÇELİK
Semiha NURDAN	

YAYIN KOMİTESİ

Birol ÇETİN	Hüseyin Murat YÜCEL
Ahmet KILINÇ	Semiha NURDAN
Muhammed ÖZLER	

TASHİH KOMİTESİ

Semiha NURDAN	Muhammed ÖZLER
Elif AYDINBAŞ	Mehmet Ali ÖZKAN
Gökhan KOÇ	Sevilay DEMİREZEN
Hande Yaren KARACABEY	Ceyda UÇAR
Sevcan TATAR	Kübra GÜNEY
Selma EFELER GÜMÜŞKAYA	Işıl Tuana AKGÜL
Şengül TOUMPAN	Abdülkadir BİNİCİ
Sadiye İLHAN	İzzettin KAYA
İbrahim ULUSAN	Kadir DEMİREL
Ahmet Emin VARILCI	Haşim KOÇ

İÇİNDEKİLER

BU CİLTTE BİLDİRİSİ OLANLARIN ALFABETİK LİSTESİ	IX
SUNUŞ	XI

SEKSİYON IV

SELÇUKLU TARİHİ VE MEDENİYETİ

ABDULRAHMAN FARTTOOS HAIDER: <i>The Arts of Rum Seljuks Era Between the Duality of Originality and External Influences</i>	1
ABDÜLKERİM ÖZAYDIN: <i>Büyük Selçuklular'da Şahnelik Müessesesi</i>	9
AİDA İSMAYILOVA: <i>Milli Azərbaycan Tarihi Müzesi'nin Arkeolojik Materyallerine Göre Azərbaycan'da Selçuklu Dönemi</i>	29
ALİ RIZA MUKADDEM: <i>Büyük Selçuklular Dönemine Ait Bir Şiî Müdafaa-Namesinde Türkler</i>	41
FATİH ERKOÇOĞLU: <i>İslâm Kaynaklarına Göre Bâbâî İsyanı</i>	51
FEYZAN GÖHER: <i>Büyük Selçuklu Dönemi Müzik Tarihine Seramik İncelemelerinin Katkısı</i>	67
M. SAİD POLAT: <i>Büyük Selçuklu Devletinin Teşekkül Sürecinde Komşu Devletlerle İlişkilerini İbn Haldun'un Görüş ve Tespitlerine Göre Tanımlama Denemesi</i>	81
MEHMET ŞEKER: <i>Selçuklu Tarihi Bakımından İmâdüddin El-İsfahânî'nin, "Nusratü'l-Fetra ve 'Usratü'l-Fitra" Adlı Eserinde Babası Safiyyüddin Muhammed'den Aktardığı Bazı Orijinal Bilgiler</i>	107
MUSTAFA ALİCAN: <i>İbn Haldûncu Perspektif Bağlamında Selçukluların Yükselişi ve Düşüşü</i>	113
MUSTAFA DAŞ: <i>Fransız Haçlı Kaynaklarında Selçuklu Türk Emirleri</i>	123
OSMAN G. ÖZGÜDENLİ: <i>Büyük Selçuklu Devlet Teşkilatına Dair Yeni Bir Kaynak: Metin, Tercüme ve Değerlendirme</i>	131
RIZA SAVAŞ: <i>Selçuklu Tarihi Bakımından İmâdüddin El-İsfahânî'nin, "Nusratü'l-Fetra ve 'Usratü'l-Fitra" Adlı Eserinde Amcası Azîdüddin El- Müstevfi (Ö. 527/1132-138)'den Aktardığı Bazı Orijinal Bilgiler</i>	181

SEKSİYON V
TARİH, ŞEHİR VE MİMARİ

ANDREY BOLDYREV: <i>The Ottoman Near East in The Republican History of Turkey: The Problem of Mosul and Hatay in The 1920s-1930s</i>	189
BURAK GANİ EROL: <i>Memlûkler Zamanında Kerek Şehri</i>	195
CHRISTOPHER EDENS: <i>Finding Ottomans in the Great Mosque of San‘ā’ (Yemen)</i>	219
EDİNA SOLAK: <i>XX. Yüzyılın Başlarında Akçahisar (Kurya) Kazasında Günlük Hayata Dair Gözlemler (1900-1918)</i>	247
FERAH HÜSEYN: <i>XVI-XVII. Yüzyıl Azerbaycan Şehirleri Osmanlı Kaynakları Işığında</i>	257
GULCHEHRA AGZAMOVA: <i>The Influence of Urbanization on The Development of Economic and Cultural Interaction Among The Peoples of Central Asia (the 16th – the 1st half of the 19th century)</i>	271
İLHAME MEMMEDOVA: <i>Kaçarlar Döneminde Tebriz Şehrinde Çayhaneler</i>	281
KADİR ACAR: <i>Sofya Sancağı, Orhaniye (Botevgrad) Kazası'nın Kuruluşu</i>	291
MURAT HANİLÇE: <i>Batılı Seyyahların Gravyürlerinin Gözünden XIX. Yüzyılda Bir Osmanlı Kenti: Tokat</i>	309
SELÇUK DEMİR: <i>XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Plevne Kazası'nda Sosyal ve Ekonomik Hayat</i>	353
TELLİ KORKMAZ: <i>Hazar Devleti'ne Ait Şehir ve Kaleler</i>	367
TUNCER BAYKARA: <i>Amasya Şehri'nin ilk Türk (XI-XIII) Yüzyılları</i>	387
TÜLAY METİN: <i>Orta Çağ Türk-İslâm Dünyasında Şehirlere Verilen Unvanlar</i> ...	399

BU CİLTTE BİLDİRİSİ OLANLARIN ALFABETİK LİSTESİ

SEKSİYON IV

SELÇUKLU TARİHİ VE MEDENİYETİ

ABDULRAHMAN FARTTOOS HAIDER.....	1
ABDÜLKERİM ÖZAYDIN.....	9
AİDA İSMAYİLOVA.....	29
ALİ RIZA MUKADDEM.....	41
FATİH ERKOÇOĞLU.....	51
FEYZAN GÖHER.....	67
M. SAİD POLAT.....	81
MEHMET ŞEKER.....	107
MUSTAFA ALİCAN.....	113
MUSTAFA DAŞ.....	123
OSMAN G. ÖZGÜDENLİ.....	131
RIZA SAVAŞ.....	181

SEKSİYON V

TARİH, ŞEHİR VE MİMARİ

ANDREY BOLDYREV.....	189
BURAK GANİ EROL.....	195
CHRISTOPHER EDENS.....	219
EDİNA SOLAK.....	247
FERAH HÜSEYN.....	257
GULCHEHRA AGZAMOVA.....	271

İLHAME MEMMEDOVA	281
KADİR ACAR	291
MURAT HANİLÇE	309
SELÇUK DEMİR	353
TELLİ KORKMAZ	367
TUNCER BAYKARA	387
TÜLAY METİN	399

SUNUŞ

“Türk ve Türkiye tarihini çağdaş, sosyal bilim anlayışıyla araştırmak ve yaymak; bu alandaki araştırmaları desteklemek ve toplumdaki tarih bilincini geliştirmek” misyonu çerçevesinde faaliyetlerini yürüten Türk Tarih Kurumu, milli bir tarihsel kimliğin oluşmasında geçmişte olduğu gibi günümüzde de önemli bir rol üstlenmiş bulunmaktadır.

Dünyayı hâkimiyeti altına alan küreselleşme süreci, köklü milli ve manevi değerleri olmayan veya bunları gereği gibi koruyamayan kültürleri yok ederek milletleri öz kültürlerinden uzaklaştırabilmektedir. Gerek dünyada gerekse bulunduğumuz coğrafyada yaşanan olaylara bakıldığında tarih ve millî kültür bilincine sahip, geçmişten ders çıkarmayı bilen milletlerin her türlü zorluğa karşı kendi varlıklarını korudukları görülecektir. Bu nedenle Türk Tarih Kurumunun insanlığa, tarihe ve geleceğe karşı görev ve sorumlulukları oldukça önemlidir. Bu bağlamda, Kurumumuzun görev ve sorumluluklarında biri de yeni bulguları ve bilimsel konuları tartışmak üzere toplantılar, kongreler düzenlemektir. Bu toplantı ve kongrelerin en önemlisi Türk Tarih Kongreleridir. Dünyada kendi alanında en saygın kongreler arasında yer alan Türk Tarih Kongrelerinin ilki Atatürk’ün direktifiyle 2-11 Temmuz 1932’de yeni Türk tarih tezinin ve tarih eğitiminde izlenecek yolun öğretmenlere anlatılması amacıyla toplanmış, daha sonra uluslararası nitelik kazanmıştır. Türk Tarih Kongreleri, Türk tarihi ile Türkiye tarihinin önemli olaylarının aydınlatılmasına büyük katkılar sağlamış, ülkeler ve insanlar arasındaki kültürel bağların kurulmasına ve geliştirilmesine de olumlu hizmetlerde bulunmuştur.

Türk ve Türkiye tarihi üzerindeki araştırmalara ve Tarih Kongrelerine gösterilen ilgi o zamandan beri giderek artmıştır. Cumhurbaşkanlarımızın himayelerinde bugüne kadar sürdürülen Tarih Kongrelerinin XVIII’incisine yurtiçi ve yurtdışından yaklaşık 800 bilim insanı katılmıştır.

1-5 Ekim 2018 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen XVIII. Türk Tarih Kongresi; *Selçuklu Tarihi ve Medeniyeti, Osmanlı Tarihi ve Medeniyeti, Türk Dünyası Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Kültür ve Medeniyetler Tarihi, Din ve Mezhepler Tarihi, Roma ve Bizans Tarihi ve Medeniyeti, Bilim ve Teknoloji Tarihi, Askerî Tarih, Ayaklanmalar, İsyanlar, Darbeler ve İhtilaller Tarihi, Türk-Ermeni İlişkileri, Tarihçilik, Tarihi Coğrafya, Tarih, Şehir ve Mimari, Göç ve İskân, Türk Dili ve Edebiyatı Tarihi, İktisat Tarihi, Hukuk ve Diplomasi, Arkeoloji, Sanat Tarihi, Vakıflar Tarihi, Hatıralar, Biyografiler, Otobiyografiler* başlıkları altında icra edilmiştir. Bilim insanları ve araştırmacılar, zikredilen konu başlıkları çerçevesinde Türk tarihinin farklı dönem ve alanlarını ele almıştır. Kongrede sunulan tebliğlerin önemli bir kısmını içeren elinizdeki bu eser Türk tarihi hakkında kapsamlı metinler içermektedir.

Bildiri kitabı hazırlanırken kongre program kitapçığındaki konu başlıklarına göre kitabın içindekiler dizini hazırlanmış ve bildiriler on iki ciltte toplanmıştır. Kongre sırasında yoğun bir ilgi gören tebliğlerin bir yayın hâline getirilmesiyle daha geniş kitlelere ulaştırılması umulmaktadır.

Prof. Dr. Birol ÇETİN
Türk Tarih Kurumu Başkanı
Ankara, 2022